

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

**Всеукраїнський науково-практичний семінар
«Розвиток освіти в добу Української революції
(1917–1921)»**

*Збірник матеріалів
Всеукраїнського науково-практичного семінару*

17 травня 2017 року

Київ – 2017

*Затверджено до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського,
протокол № 9 від 30 травня 2017 р.*

Редакційна колегія:

Березівська Л. Д. (голова редкол.), доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Зозуля С. М., кандидат історичних наук, заступник директора з наукової роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Страйгородська Л. І., кандидат історичних наук, заступник директора з науково-інформаційної та бібліотечної роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.

Літературний редактор:

Мося І. А., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу науково-технічного забезпечення та впровадження комп'ютерних технологій Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.

Рецензенти:

Гавриленко Т. Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка;

Коляда Н. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Р 64 **Розвиток освіти в добу Української революції (1917–1921)** : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін. ; редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Зозуля С. М., Страйгородська Л. І. ; літ. ред. Мося І. А.]. – Київ : [ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського], 2017. – 103 с.

Збірник містить матеріали, в яких стисло викладено наукові повідомлення учасників Всеукраїнського науково-практичного семінару «**Розвиток освіти в добу Української революції (1917–1921)**», що відбувся в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського.

Редколегія не несе відповідальності за зміст публікацій. Відповідальність за зміст публікацій несе автор.

УДК 37(091)(477)"1917/1920"(082)

ЗМІСТ

Розділ 1. ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	6
<i>Березівська Л. Д.</i> ПРОЕКТ ЄДИНОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ ПРО ДВНАДЦЯТИРІЧНУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ (1917–1921)	6
<i>Іванюк Г. І.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАНОВЛЕННЯ Й ФУНКЦІОНУВАННЯ НОВОЇ ШКОЛИ В ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1921 рр.)	8
<i>Зайченко І. В.</i> ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПУБЛІЦИСТИЦІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1918 рр.	10
<i>Кравченко О. О.</i> ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ТА КУЛЬТУРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОЛЕТКУЛЬТУ (1917–1932)	13
<i>Міхно О. П.</i> ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ ВИДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ З ІСТОРІЇ ОСВІТИ ПЕРІОДУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 рр.	14
<i>Тарнавська С. В.</i> ЧАСОПИС “ОСВІТА” (1918–1919) ЯК ДЖЕРЕЛО ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	16
<i>Бондаренко В. В.</i> ВИСТАВКА “УКРАЇНСЬКА КНИГА 1917–1921 рр. (З ФОНДІВ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ)”: СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ	18
<i>Вараксіна Н. В.</i> ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ “ВІЛЬНА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА” (1917–1920 рр.)	20
<i>Дубрівна Г. М.</i> “ІЗ ІСТОРІЇ ОСВІТНЬОГО РУХУ НА УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1919 РОКІВ” СТЕПАНА ПОСТЕРНАКА ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ	21
<i>Іващенко В. М.</i> РОЛЬ ЧАСОПИСУ “НОВА ШКОЛА” У РОЗБУДОВІ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ	23
<i>Кемпе В. Ю.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЗМІСТОВІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ КНИЖКОВОЇ ВИСТАВКИ ДО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ “РОЗВИТОК ОСВІТИ В ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1921)”.....	24
<i>Лопатко Л. А.</i> РОЛЬ “ВІЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ” У ЗАРОДЖЕННІ НАВЧАННЯ ДОРОСЛИХ	26
<i>Рудницька Т. О.</i> НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА НА ВИСТАВЦІ “УКРАЇНСЬКА КНИГА 1917–1921 рр.” У ПЕДАГОГІЧНОМУ МУЗЕЇ УКРАЇНИ	29
Розділ 2. РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ В ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	31
<i>Коляда Н. М.</i> СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ДИТИНСТВА В ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1921)	31
<i>Петренко О. Б.</i> ДЕРЖАВНА ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ ЩОДО НАВЧАННЯ Й ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РІЗНИХ СТАТЕЙ.....	33

<i>Антонець Н. Б.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО СТВОРЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ВЧИТЕЛЬСЬКОЇ СПІЛКИ (1917)	36
<i>Бричок С. Б.</i> ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА В РОКИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА ВОЛИНІ	38
<i>Гудовсек О. А.</i> ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ШКОЛАХ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	40
<i>Селецький А. В.</i> ДІЯЛЬНІСТЬ СЕКРЕТАРІАТУ ОСВИТИ УНР З УКРАЇНІЗАЦІЇ ШКОЛИ	41
<i>Січкач А. Д.</i> ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗБУДОВИ УКРАЇНСЬКОГО ДОШКІЛЛЯ ЗА МАТЕРІАЛАМИ З'ЇЗДУ ДІЯЧІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ ТА ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ (Київ, 10–13 січня 1919 рік)	44
<i>Бондарчук Л. М.</i> СТОРІНКА ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА	45
<i>Вознюк О. В.</i> ЕТНОКОНФЕСІЙНІ ГРОМАДИ В ПОШИРЕННІ ЗНАНЬ У ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1921 рр.)	47
<i>Шелюк Г. В.</i> УКРАЇНІЗАЦІЯ ПОЧАТКОВИХ ШКІЛ ВОЛИНІ В РОКИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	48
<i>Шпичак І. П.</i> СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЗУМОВЛЕНІСТЬ СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ СОЦВИХУ В УКРАЇНІ (1920 р.)	51
Розділ 3. ОСВІТА ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І ДОРΟΣЛИХ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЗА ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ УРЯДІВ	53
<i>Кульбіда С. В.</i> ПЕРШІ ЗАХОДИ З НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ НЕЧУЮЧИХ У ПЕРІОД ЗАРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ	53
<i>Кравець Н. П.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ М. М. ТАРАСЕВИЧА В СПЕЦІАЛЬНІЙ ОСВИТІ	55
<i>Бащенко К. О.</i> ПОСТАТЬ ІВАНА СОКОЛЯНСЬКОГО В ПЕРІОД 1917–1921 РОКІВ	57
<i>Іванюшева Н. В.</i> ДАКТИЛЬНА АБЕТКА ДВАДЦЯТИХ РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ.....	59
<i>Лещенко Л. О.</i> АКТИВІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕЧУЮЧИХ АКТИВІСТІВ ПЕРІОДУ 17–21 РОКІВ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ	61
<i>Мужайло І. С.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ОСВИТИ ДЛЯ ГЛУХИХ НА ПОЛТАВЩИНІ.....	63
Розділ 4. ПОСТАТІ ОСВІТЯН ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	66
<i>Гавриленко Т. Л.</i> С. О. СІРОПОЛКО ПРО НОВУ УКРАЇНСЬКУ ПОЧАТКОВУ ШКОЛУ	66
<i>Лашко М. В.</i> ПРОСВІТНИЦЬКО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ М. ГРІНЧЕНКО В ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1921).....	68
<i>Мося І. А.</i> БАГАТОГРАННА ОСОБИСТІСТЬ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА.....	70
<i>Олійник В. В.</i> ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ В. ДУРДУКІВСЬКОГО ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ: ДОБА УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917–1921).....	72
<i>Попович А. С.</i> ВНЕСОК К. ЛУЧАКОВСЬКОГО В ПІДРУЧНИКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТИЛІСТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	74
<i>Стельмашук Ж. Г.</i> ІДЕЇ С. РУСОВОЇ ПРО РОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ У ВИХОВАННІ В ЇЇ ПРАЦЯХ ПЕРІОДУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.....	76

<i>Страйгородська Л. І.</i> СПИРИДОН ЧЕРКАСЕНКО ЯК АКТИВНИЙ УЧАСНИК ВІТЧИЗНЯНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	77
<i>Баліка Л. М.</i> ВНЕСОК С. СІРОПОЛКА В ОРГАНІЗАЦІЮ РОБОТИ ШКІЛЬНИХ І НАРОДНИХ БІБЛІОТЕК У ДОБУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	79
<i>Бондарчук О. Б.</i> ПОРТРЕТ В. П. НАУМЕНКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ	81
<i>Кропочева Н. М.</i> ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ АРКАДІЯ ЖИВОТКА (1918–1919 рр.): НАПРЯМИ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	83
<i>Палійчук Р. І.</i> НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ Я. Ф. ЧЕПІГИ (ЗЕЛЕНКЕВИЧА) ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	85
<i>Потапенко Є. П., Ткач М. С.</i> ДОШКІЛЛЯ ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ПЕДАГОГІЧНИХ ПОРТРЕТАХ	86
Розділ 5. ДОБА УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ЗМІСТІ СУЧАСНОЇ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	89
<i>Гупан Н. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ	89
<i>Капелюшний В. П.</i> ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ “УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1917–1921 РОКІВ” У СУЧАСНИХ ПІДРУЧНИКАХ ТА НАВЧАЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРІ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	90
<i>Венгловська О. А.</i> ВИВЧЕННЯ ОСВІТИ ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ЗМІСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	92
<i>Осьмук Н. Г.</i> ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ ПЕРІОДУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ.....	94
<i>Гайда Л. А.</i> РЕГІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПРОЕКТ “ЗА ВОЛЮ І ДОЛЮ УКРАЇНИ” (НАШ КРАЙ У 1917–1921 РОКАХ)	97
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	100

патріотизму, національної гідності, адже саме тепер серця малечі, школярів і студентів є відкритими для сприйняття такої інформації, адже Революція гідності 2013–2014 рр. перетворила український прапор та синьо-жовту атрибутику на символ боротьби України з “руським миром”, Кремлем, російською агресією та іншими противниками української державності й незалежності.

Поряд із трагічною ми маємо й славу, героїчну історію України. Нам є чим пишатись і за що боротись, і підручники з історії України, як шкільні, так і вузівські, повинні бути такими, що посилюють любов до України, формують патріотизм, викликають почуття національної гідності, а головне – ці підручники повинні надихати сучасну українську молодь до активної участі в розбудові рідної держави.

Список використаних джерел

1. Удод О. Про роль і значення шкільної історії у процесі творення національних ідентичностей / О. Удод // За право бути собою. Українська державницька історія : (збірка ст.). – Київ, 2008. – С. 18 ; Його ж. Про роль і значення шкільної історії у процесі творення національних ідентичностей / О. Удод // Історія України. – 2010. – Жовт. (№ 37). – С. 4–5.
2. Ферро М. Как рассказывают историю детям в разных странах : пер. с фр. / Марк Ферро. – М. : Высшая шк., 1992. – 351 с.
3. Шкільна історія очима істориків-науковців : матеріали Робочої наради з моніторингу шк. підруч. історії України / упоряд. Н. Яковенко. – Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2008. – 128 с.

О. А. Венгловська

ВИВЧЕННЯ ОСВІТИ ДОБИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ЗМІСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Розбудова нової української школи на інноваційних, діяльнісних, партнерських засадах потребує фахівця нової генерації, який здатний до інтерпретації, адаптації та впровадження в практику прогресивних ідей педагогічної думки, що були випрацювані нею в попередні історико-педагогічні періоди. Із огляду на положення, що прописані в “Концепції нової української школи” [1], значний інтерес для вивчення становить доба Української революції (1917–1921), оскільки в цей період відбулося становлення педагогіки та школи на національному ґрунті з урахуванням європейського досвіду.

Зміст підготовки майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах зорієнтований на формування в них професійних компетентностей, складовими яких є здатність та готовність здійснювати пошук необхідних джерел, відбирати та критично аналізувати інформацію, проектувати траєкторію особистісного професійного зростання. Під час вивчення навчальної дисципліни “Історія педагогіки” студенти оволодівають названими компетентностями як у процесі аудиторних занять, так і під час

позааудиторної роботи, зокрема функціонування історико-педагогічних гуртків та студій.

Вивчення змістово-методичного забезпечення дисципліни “Історія педагогіки” засвідчує, що розвиток освіти в добу Української революції не в повній мірі відображений у змісті підручників, посібників, навчальних робочих програм.

Аналіз робочих навчальних програм різних вищих навчальних закладів України з цієї дисципліни дав можливість з’ясувати, що окреслений період поданий у них опосередковано, у переважній більшості об’єднаний під загальною темою “Школа й педагогіка України у ХХ столітті”. Проблематика доби Української революції обмежується в ній висвітленням питань, що стосуються особливостей розвитку національної школи, теоретико-практичної спадщини М. Грушевського, С. Русової, І. Огієнка, стану національного шкільництва.

Укладачі робочих навчальних програм з історії педагогіки, висвітлюючи стан національної освіти та шкільництва, надають перевагу хронологічному підходу. Обмежуються лише описом конкретних педагогічних явищ та феноменів, що виникали в окреслених межах дослідження. У цьому аспекті нам імпонує позиція О. В. Сухомлинської про те, що “такий підхід не є конструктивним і продуктивним” [2, с. 34], оскільки він не в повній мірі викликає в студентів зацікавленість та інтерес до вивчення особливостей розвитку освіти в різні історико-педагогічні періоди. Із огляду на те, що кількість годин на вивчення історії педагогіки зменшується, при укладанні програм варто враховувати й використовувати, окрім хронологічного, ще й проблемний підхід. Інтеграція хронологічного та проблемного підходів дасть можливість майбутнім педагогам засвоїти фактологічний матеріал, комплексно та системно підійти до засвоєння передумов, чинників, що визначали розвиток освіти та педагогічної думки в різні історичні періоди та доби Української революції зокрема.

Так, наприклад, у робочій навчальній програмі з навчальної дисципліни “Історія педагогіки”, що розроблена кафедрою педагогіки та психології Київського університету імені Бориса Грінченка, окреслений період вивчається комплексно. Майбутні педагоги вивчають не лише етапи, передумови, чинники становлення національної освіти та школи в добу Української революції, ідеї прогресивних педагогів, зокрема таких, як: С. Русова, К. Маєвська, К. Толмачевська, С. Сірополко, І. Огієнко, П. Холодний, а й виокремлюють позитивні та негативні явища, що мали місце в системі освіти, аналізують та вивчають першоджерела, нормативні документи, дидактичні джерела, що зберігаються у фондах архівів, визначають суголосність стратегій, принципів, розвитку освіти, педагогічних ідей цієї доби із сучасними підходами до особистісно орієнтованої освіти.

Період 1917–1921 рр. відображений у проблематиці бакалаврських та магістерських кваліфікаційних робіт, тематиці пошуково-дослідних студентських проектів, результати яких оприлюднюються у формі

електронних інформаційних ресурсів (“Педагогічні персоналії на тлі епохи”, режим доступу: <http://project-2016.ucoz.net/>).

Педагогічні феномени доби Української революції неодноразово обговорювалися на сесіях історико-педагогічних студій, що функціонують на кафедрі педагогіки та психології. Своєчасними та значущими були питання, що порушувалися студійцями у висвітленні внеску громадсько-педагогічних товариств у розвиток національної освіти, ідей педагогічних персоналій (С. Русова, І. Стешенко, П. Холодний, Я. Чепіга) щодо розбудови національної школи, цінностей дитинства в педагогічній спадщині діячів доби Української революції (1917–1921).

Отже, вивчення освіти доби Української революції в змісті підготовки майбутніх педагогів визначається насамперед необхідністю нового прочитання явищ, фактів, подій, що вплинули на формування концепції національної школи, осмисленням та впровадженням у практику дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів ідей дитиноцентризму, врахуванням ціннісних смислів природи дитини, діяльнісного підходу.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа : концепт. засади реформування серед. шк. [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України : [офіц. портал]. – Текст. дані. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepziya.pdf>. – Назва з екрана.
2. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О. В. Сухомлинська. – Київ : А.П.Н., 2003. – 68 с.

Н. Г. Осъмук

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ ПЕРІОДУ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ

У світлі сучасних вимог до підготовки вчителя актуальним у процесі фахової підготовки є формування компетентної особистості. Сутність забезпечення якості професійної освіти за компетентісним підходом передбачає не лише набуття інструментальних, міжособистісних і системних компетентностей, а й формування професійної свідомості. Саме поєднання вказаних компонентів визначає здатність фахівця здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог певного етапу розвитку суспільства на визначеному рівні ефективності та професійного успіху із розумінням соціальної відповідальності за результати своєї діяльності в професійній сфері.

На думку одного із авторитетних дослідників педагогічної свідомості І. Лернера, остання виступає певним культурно-історичним утворенням, у якому втілюється сукупність педагогічних ідей, поглядів, почуттів, цінностей, ілюзій, помилок у галузі виховання та освіти, під впливом яких суспільство здійснює педагогічну діяльність теоретичного або практичного